

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Polemica

Burghaber, Adam

Fribvrgi Helvetiorvm, 1678

LIX. De Natura & Conditione Meriti: & quæ sub hoc cadant?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72462](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72462)

mera deliria. Ratio, quâ fulcitur Major, est mera principij petitio aut variatio phrasîs potius. Christi verba male in rem præsentem trahuntur; cum etiam juxta Gloss. Jenens. aliud ibi Christus non doceat, quàm nisi conversi fueritis ab ambitione illa primatus, & efficiamini sicuti parvuli, id est, quales sunt isti per ætatem, vos per voluntatem reddamini, puta humiles, simplices, invidiæ & ambitionis expertes &c. Videatur Tiranus in cit. text. Ad septimum denique negatur consequentia. Non enim necessum est, hoc meriti nomen in Scriptura reperiri, modo res ipsa reperiat alijs verbis expressa. Sicuti exprimitur nomine præmij, vel mercedis; alioquin etiam SS. Trinitas erit neganda; cum hoc nomen nunquam in Scriptura reperiat. Deinde negatur Antecedens; legimus enim in Ecclesiast. 16. v. 15. *Misericordia faciet locum unicuique secundum meritum suorum operum.* Ad Hebr. 13. v. 16. *beneficentiæ & commumonis nolite oblivisci, talibus enim hostijs promeretur DEUS.*

XIX. Error quartus. In operibus bonis ac meritis suis Justî nullam fiduciam collocare possunt. Ita Lutherani & Calvinistæ consequenter ad alios suos errores. Probant 1. ex c. 10. Joan. ubi Christus mercenarios reprehendit. 2. ex S. Bernardo in L. de diligendo DEO, ubi sic scribit: *non sine premio diligunt DEUS, est absq. præmij intuitu diligendus sit; vacua nempe vera charitas esse non potest, nec est.* 3. ex S. Thomâ. qui 2. 2. q. 19. a. 4. ad 3. docet, omnem mercenarium cum verâ charitate consistere non posse. 4. ratione. Tum quia servile ac sordidum videtur, operari propter mercedem. Tum quia DEUS amore amicitia non concupiscentiæ diligendus est. His Amesius Tom. 4. fol. 494. adjungit quasdam sequelas ex nostris doctrinis, quasi agnosceremus perniciosam ac periculosam esse doctrinam de justificatione ex meritis.

XX. Error iste omni S. Scripturæ, Patrum, & Rationis suffragio destituitur; unde Amesius more suo ad calumnias vertitur, & loc. cit. Card. Bellarminum confert Baalamo, qui post varias incantationes, quibus coactus est maledicere Israëlitis, divinitus tamen adigebatur, ut benediceret ipsis. Sic dicit, *Bellarminum postquam integris aliquot libris omnes nervos intendit meritis contra gratiam DEI præpugnandis, subito hæc in fine mutatum tollere omnem meritorum usum, & ad solam gratiam confugere;* quasi verò Cardinalis Bellarminus negasset merita, dum propter incertitudinem propriæ justitiæ utilissimum esse affirmavit, omnem nostram justitiam in sola DEI misericordia & benignitate ponere. Ecce quomodo nugacissimus hic Sycophanta dum omnia alia illi desunt, ad errorem suum tuendum & ad obesa sua mendacia convertatur. Argumenta futilia sunt.

XXI. Respond. Ad 1. 2. & 3. Mercenarios propriè non vocari, nisi qui mercedem solam, aut præcipuè inveniunt; isti enim sunt, qui si merces nulla presto esset, Domino non servirent. Hos igitur Dominus, nec non D. Bernardus, & S. Thomas merito reprehendunt; nos autem post Bellarminum non dicimus, in bonis operibus solum vel præcipuè spectandam esse mercedem, sed DEUM, ejusque gloriam tanquam finem ultimum: mercedem autem tanquam finem secundarium, qui propter DEUM ejusque gloriam expectatur; cupimus quippe DEUM videre,

atque ex ejus visione felices effici, ut tanto ardentius & tenerius Dominum diligamus. Ad 4. Servile ac sordidum esse, intueri mercedem opere ipso ac labore viliores, id quod faciunt mercenarij DEO præcipuè propter bona temporalia servientes: non justî, qui spectant mercedem eminentissimam in ipsius DEI visione consistentem. Ad 5. Amorem concupiscentiæ, propriè dici, cum quis alterum diligit potissimum propter se, non propter illum; si enim quis diligit amicum, præcipuè propter ipsum, etiam si secundariò mercedem operis ab illo expectet, censet rectè Bellarm. L. 5. de Justif. c. 9. adhuc amori amicitia accenseri posse. Adjectæ sequelæ Amesij dignissima sunt desperato Lutheri & Calvinii Evangelio, & ad nihil faciunt, nisi ad miseram plebem deludendam.

CONTROVERS. LVIII.

DE NATURA ET CONDITIO-
ne meriti, & quæ sub hoc ca-
dant?

MERITUM est opus cedens in honorem si-
ve obsequium alterius, quatenus po-
tens est movere ad illud munere ali-
quo compensandum. Talia supernaturalia ope-
ra in Justis respectu DEI dari, hæcenus statui-
mus; quia verò non quælibet actio hominis justî
est meritoria, & capax hujus valoris à coexis-
tente gratiâ recipiendi, nec quilibet impetrari
per illam potest; videndum nunc, quid ad meri-
tum requiratur, & quæ sub illud cadant, eâ ta-
men moderatione, ut scholasticis disceptatio-
nibus non ultra limites nostros immoremur.

PARS PRIOR.
DOCTRINÆ CATHO-
LICORUM.

1. Cardinalis Bellarminus L. 5. de Justif. c. 2. a-
requirit Septem conditiones ad hoc, ut ali-
quod opus dici possit verè ac propriè meritorium. 1. ut sit bonum. 2. ut fiat in obsequium Dei. 3. ut qui meretur, sit viator. 4. ut sit opus liberum. 5. ut quæ meretur, sit amicus ac gratus Deo. 6. ut intercedat promissio. 7. ut opus ex charitatis virtute procedat. Esparza de Act. hum. q. 31. & nonnulli alij Recentiores addunt 8. Conditionem, ut opus sit arduum. Statuamus de singulis breviter.

Doctrina prima. Opus Meritorium debet esse bonum, & virtuosum, Ita omnes Catholici. Nam peccata pœnam merentur, non præmij, nec quisquam nisi extremè impius flagitia remuneratur. Nonnulli tamen Doctores existimant ad temporale præmij sufficere actum bonum ex objecto, licet malo fine aut aliâ circumstantiâ virtutum; quod probant aliquot exemplis S. Script. Exod. 1. v. 21. Obstetrices ægyptiacæ ob infantes Judæorum servatas largam à DEO remunerationem acceperunt; quia obstetrices timuerunt DEUM, adificavis.

edificavit eis domos, hoc est, prole & opibus locupletavit; quod factum ex objecto quidem bonum, sed mendatio inquinatum fuerat; finxerunt enim familias Judæorum non uti operâ obstrictum; unde S. Gregorius 18. Moral. c. 2. ait: culpa mendacij terrenam mercedem accepit. Ezech. 29. v. 19. Nabuchodonosori Regi Assyriorum propter bellum Judæis illatum (licet injustum & malo fine) DEUS mercedis loco dedit spolia Ægypti; quod saltem materialiter divinæ voluntati obsecundasset puniendo scelera Judæorum. Hæc opinio jure rejicitur à Theologis. Tum quia bonum est ex integrâ causâ, malum ex quolibet defectu; nec sufficit objecti bonitas, nisi omnes circumstantiæ sint bonæ. Tum quia Deus non abstrahit, sed adæquatè ponderat hominum actiones; alioqui nullum fere peccatum foret, in quò non aliquid boni ex objecto & circumstantia præmio dignum reperiretur. Hinc infero, etiam actum indifferentem non posse esse opus meritorium. Nam DEUS nequit amare res aliter, ac ipsæ amari postulant; sicut ergo amare non potest, quod peccatum est, ita similiter, quod bonum non est. Ad contraria argumenta ex Scriptura adducta. Respond. obstetricis Ægyptias à DEO mercedem accepisse non propter mendacium, sed propter misericordiam infantibus impensam, qui fuerunt actus planè diversi, unus malus, alter bonus; quin etiam mendacium ipsarum à culpa excusari potest per invincibilem ignorantiam; quid enim mirum est, ethnicas mulieres putasse mendatium officiosum esse licitum, cum id etiam inter Catholicos magni quidam Doctores existimarent. In Nabuchodonosore quoque duo actus distinguendi sunt; unus obedientiæ erga Deum; cujus instinctu se ad bellum Judæis inferendum impelli sentiebat, ut ex S. Ambrosio refert Gratianus. cap. 23. q. 5. c. 49. alter malus avaritiæ & crudelitatis in bello gerendo exercitiæ; priorem remuneratus est Deus: non posteriorem.

II. Doctrina secunda. Opus Meritorium debet fieri in obsequium DEI. Nam meritum est correlativum ad mercedem ab alio accipiendam: & omnis, qui meretur, apud alium meretur. Quare etsi non repugnet, Deum tribuere suam gloriam, vel aliud donum creaturæ habenti talem vel talem perfectionem, aut exprerenti talem & talem actum absque respectu ad DEUM, ejusque obsequium, talis tamen collatio non habebit rationem præmij, aut mercedis, sed puræ donationis.

III. Doctrina tertia. Opus Meritorium debet esse liberum. Nam necessaria nihil merentur 1. ad Corinth. 9. v. 7. Si volens hoc ago, mercedem habeo: si autem invitus, dispensatio est mihi credita, quasi diceret, nihilominus debeo facere. Quod etiam SS. Patres tradunt S. Hierony. L. 2. contra Jovian. ubi, inquit, necessitas, ibi nec damnatio nec coronatio. S. Augustinus L. 2. de gratiâ & lib. arb. c. 1. & panâ injusta esset, & præmium, si homo voluntatem non haberet liberam. S. Bernardus Serm. 81. in Cant. ubi non est libertas, ibi nec meritum. Ideo creaturæ irrationales licet gnaviter DEO hominibusque inserviant, nihil tamen merentur, quia necessariò operantur. Confirmatur. Id tantum censetur dignum remuneratione alterius, quod voluntate operantis in alterius obsequium dirigitur, si enim necessariò debet tale opus fieri, non tam

censetur factum in obsequium alterius propriâ operantis voluntate, quam naturâ necessitate; unde etiam libertas ista debet esse actualis, & non tantum potentialis; meritum enim cum sit opus in alterius obsequium liberè impensum, in actu essentialiter consistit.

IV. Doctrina quarta. Opus Meritorium debet fieri in statu viæ, hoc est in præsentî vitâ mortali. Ratio congruentiæ est; quia operâ meritoria Deus non solum requirit, ut honorificâ sibi, sed etiam ut utilia nobis ad gloriam consequendam Ergo consecutâ gloriâ cessat ratio merendi, & universim finitò cursu hujus vitæ non amplius erit locus meritorum; id quod apertè docet Christus Joan. 9. v. 4. Venit nox, quando nemo poterit operari. Et Apost. 2. ad Corinth. 6. v. 4. Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis. Ad Gal. 6. v. 10. dum tempus habemus, operemur bonum. Ideo monet Ecclesiast. c. 9. v. 10. quodcunque potest facere manus tua instanter operare, quia nec opus, nec ratio, nec sapientia, nec scientia erunt apud inferos, quò in properas, ubi per Inferos intelligitur sepulchrum vel limbus Patrum. Idem tradunt SS. Patres Hierony, in 1. ad Corinth. 6. Tempus sementis est præsens vitâ, quam currimus, cum ista vitâ transferit, operandi tempus auferatur. D. August. c. 118. Enchirid. hic omne meritum comparatur, quò post hanc vitâ possit quis revelari. S. Prosper L. Sententiar. sent. 172. frustra sibi homo post hanc vitâ promittit, quò in hoc corpore comparare neglexit. Quæ verò sit causa hujus conditionis; an ipsa natura meriti eam requirat: an verò ex solâ DEI ordinatione proveniat, discrepant Doctores. Probabilius sentire videntur, qui eandem soli DEI ordinationi adscribunt, quæ certum tempus meritis ordinavit.

V. Doctrina quinta. Opus Meritorium de condigno vitæ æternæ fieri debet in statu gratiæ. Ita communis Catholicorum. Probat. 1. Ex Sac. Scriptura 1. ad Corinth. 13. v. 3. Si tradidero corpus meum, ita ut ardeam, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest. Ad Rom. 8. v. 17. Si autem filij, & hæredes &c. Probat. 2. ex Trid. Sess. 6. c. 16. maxime ex illis verbis, quibus asserit, Christum in ipsis justificatis jugiter influere virtutem, quæ bona eorum opera semper antecedit, & comitatur, & subsequitur, & sine quâ nullo pacto DEO gratâ & meritoria esse possunt. Probat. 3. Ratione. Meritum de condigno importat condignitatem valoris ac præmij. Sed sine gratiâ habituali non habent opera nostra condignitatem valoris, ac gloriæ. Ergo &c. Probat. Opus extra statum gratiæ, licet factum virtibus gratiæ auxiliantibus, & in entitate supernaturale sit adeoque ex hac parte proportionem aliquam habeat, quia tamen est actus inimici, deficit à proportionem ad meritum de condigno requisitâ, quòd debeat esse opus gratum præmianti, ut eo moveatur ad præmium merenti tribuendum; ut autem obsequium sit acceptum præmianti, supponere debet personam, à quâ tale obsequium exhibetur, amicam; hinc Joan. 1. v. 16. gratiâ pro gratiâ, hoc est, gratiâ mercedis pro gratiâ meritorum, sive charitas patriæ pro charitate viæ juxta S. Augustin. Lib. de gratiâ & Lib. arbit. c. 9. Atque hæc ratio procedit de merito gloriæ, & cujuslibet doni supernaturalis, ejusque augmenti, ita ut juxta Vasq. in 1. 2. D. 216. c. 1. alioque nec de absoluta Dei potentia possit creatura absque gratiâ Sanctificante per opera in obsequium Dei exhibita de con-

de condigno vitam æternam, aut quodcunque aliud supernaturale donum promereri. Videri potest cit Author.

VI. *Doctrina sexta.* Bona Justorum opera, ut sint completè & proxime meritoria de condigno antecedere oportet aliquam ordinationem, seu promissionem DEI de retribuendo distinctam ab ordinatione in gratia essentialiter inclusâ. Ita S. Thomas 1. 2. Q. 114 a. 1. Card. Bellarm. L. 5. de justif. & plerique alij Theologi. Probatum 1. ex Concil. Senonensi. decreto. 16. ubi ex illo Math. 20. v. 2. conventionem autem factâ cum operarijs ex denario diurno &c. colligit, *promissionem divinam esse necessariam ad meritum de condigno ad vitam æternam.* Cæteri quoque Patres semper mentionem faciunt promissionis, quos vide apud Bellarminum loc. cit. Probatum 2. Ratione: Tum quia, qui meretur aliquid de condigno, acquirit verum jus ad habendum præmium; *merces enim*, inquit Apost. ad Rom. 4. v. 4. *non imputatur secundum gratiam, sed secundum debitum.* Atqui non potest homo verum aliquod jus acquirere in gloriam æternam, aut aliud donum supernaturale; quippe nequit operarius laborans in vinea Patris-familias habere jus ad obtinendam mercedem ex bonis illius, nisi promissio aliqua aut pactum inter illos intercesserit. Ergo &c. Tum quia opera bona Beatorum in cælo liberè facta: & animarum in Purgatorio elicita: item honesta opera Enoch & Eliæ, quæ nunc ab ipsis exercentur, non sunt meritoria vitæ æternæ, scilicet quia talibus operibus nulla facta est promissio. Si dicas, eos non esse in viâ, sed in termino. Contra hoc est. Enoch & Elias non sunt in termino: Animæ in Purgatorio sunt adhuc in via satisfaciendi, cur non & merendi? Item Beati cur non dici possint in via respectu ulterioris gradus gloriæ, si promissio non requiratur, cum omnes alias condiciones ad merendum habere videantur. Tum quia nec ipsa opera Christi fuerunt meritoria citra pactum & promissionem DEI, ut colligunt Doctores ex illo Isaia 53. v. 10. *si posuerit pro peccato animam suam, videbit semen longævum, & voluntas Domini in manu ejus dirigetur.*

VII. *Doctrina septima.* Ad meritum non requiritur, ut sit opus à charitate elicium vel imperatum. Ita contra Bellarminum Lib. 5. de Justif. c. 15. & nonnullos plerique alij Theologi. Probatum 1. ex S. Scriptura, quæ generatim tribuit meritum bonis Justorum operibus 1. ad Corinth. 3. v. 8. Jbid. c. 15. v. 58. *unusquisque autem propriam accipiet mercedem secundum laborem suum abundantes in opere Domini semper scientes, quod labor vester non est inanis in Domino.* Ad Hebr. 6. v. 10. *non est injustus Dominus, ut obliviscatur operis vestri.* Immeritè autem quis hæc & similia restringet ad actus solius charitatis elicitos vel imperatos. Probatum 2. Ex Concil. Tridentino Sess. 6. c. 16. ubi ad hoc, ut sit opus meritorium æternæ vitæ, requiritur solum, ut sit hominis justificati, & factum ex peculiari auxilio & influxu Christi Capitis. Non obstat, ibidem requiri, ut in DEO sit factum; id namquedixit, non quasi requireret ad omne opus bonum charitatis imperium, sed ut significetur, ea opera esse vitæ æternæ meritoria; quæ ex peculiari virtute Dei procedunt; omnia autem, quæ ex peculiari Christi Capitis influxu procedunt, dici possunt in DEO facta; Unde idem Concilium ibidem can. 32. indefinitè docet, ho-

minem justum bonis operibus per DEI gratiam & JESU Christi meritum factis vitam æternam promereri; quibus opera virtutum supernaturalium procul dubio comprehendit; quippe loquitur de operibus, quibus præcepta divina servantur, quod æque fit per hæc, quàm per illa à charitate elicita vel imperata. Unde facile solvuntur argumenta, quibus nititur Bellarminus; nullo enim illorum necessitas charitatis ad meritum pij operis evincitur, ut opus non sit, ea sigillatim referte.

VIII. *Doctrina octava.* Opus Meritorium per se non requirit contemptum arduum commodi temporalis fortiter ad se allicientis & retrahentis ab honestate virtutis propter impossibilitatem talis commodi cum tali honestate. Ita videntur plerique Theologi supponere, dum de meritis agentes hujus arduitas tanquam specialis conditionis nullam mentionem faciunt. Probatum: Tum quia Angeli in via meruerunt beatitudinem supernaturalem patriæ per conversionem sui ad Deum, à quò nullatenus retrahebantur commodo temporali sibi proposito, & fortiter alliciente, si Deum desererent. Tum quia expressè docet id ipsum S. Thomas 1. P. q. 62. a. 4. non agnoscentis in Angelis aliam difficultatem, quàm quod illud bonum, utpote supernaturale, fuerit super illorum vires. Tum quia Concilium Trident. prior. S. cit. nullam facit mentionem arduitas, dum condiciones ad meritum requisitas ostendit. Tum quia si quis potum aquæ tribuit Discipulo Christi, meretur; & quæ rogo in isto opere arduitas? Tum quia appetitus inferior non semper graviter vehementerque repugnat; etenim non repugnat cum honesto præcisè, sed quatenus impossibile cum commodo temporali, ad quod ille inclinatur, & subinde levissimum est, ut proinde ex ejus jactura non reportetur victoria ardua. Tum quia laudabilitas non unice provenit ex difficultate superanda, sed ex liberâ electione magis conformi rationi; sic reverâ licet Rex aliquis possit utrumque eligere sine ullo suo incommodo & difficultate; si tamen eligat id, quod est honestius & magis decens, planè censetur ab omnibus laude dignissimus, & à DEO præmium meritè exigere. Non obstat illud Math. 11. v. 12. à diebus Joannis Baptistæ usque nunc regnum cælorum vim patitur. Nam Tò regnum cælorum sumitur pro Evangelio & Ecclesia: non pro gloriâ & beatitudine æterna, ut sensus sit: Ecclesia à diebus Joannis Baptistæ vim patitur, & qui in illam intrant, violenter irruunt, hoc est, tot Gentiles ad fidem veniunt, prædicante Joanne, ut quasi deturbare videantur Judæos à possessione veræ Dei Ecclesiæ, quam titulo hæreditatis hætenus tenebant. Videantur Maldonatus, & alij in cit. locum, item P. Esparza de Actib. hum. q. 31. ubi hoc maximè textu Sac. Scripturæ nixus oppositorum tenet.

IX. *Doctrina nona.* Ex his Meritum supernaturale definiri potest: opus supernaturale liberum in & ex gratia factum ad obsequium DEI, potens movere hunc ad illud munere aliquo compensandum. Non discedunt ab hac definitione, qui meritum breviter describunt; opus exigivum compensationis. aut: obsequium factum DEO, & ex se potens movere ad retributionem doni supernaturalis. Nostra definitio ex singulis conditionibus hætenus explicatis abunde constat.

X. *Doctrina decima.* Præter istud meritum, quod vocant Theologi *de condigno* seu perfectum Filiorum DEI, datur aliquod meritum inferius illo, quod appellant *de congruo*; & licet Patres & Concilia hujus expressè non meminerint, re ipsâ tamen expresserunt. Probatur. Tum quia peccator potest mereri justificationem & remissionem peccatorum. Atqui non potest mereri de condigno. Ergo merito quodam inferiore seu de congruo. Minor constat ex Tridentino Sess. 6. c. 8. ubi ait: *gratis autem ideo justificari dicimur; quia nihil eorum, quæ justificationem præcedunt, fides sive ipsa opera ipsam justificationis gratiam promerentur; scilicet merito perfecto, seu de condigno; unde subditur; si enim gratia est, jam non ex operibus, alioquin gratia jam non esset gratia.* Majorem tradit S. Augustinus epist. 105. *Nequè ipsa remissio peccatorum, ait, sine aliquo merito est, si fides eam impetret; neque enim nullum est meritum fidei.* Item Epist. 106. *Si quis dixerit, quod gratiam bene operandi fides mereatur, negare non possumus; loqui autem S. Patrem in his & alijs locis de merito fidei, quæ elicitor à peccatore, communiter fatentur Theologi, & est quasi sensus totius Ecclesiæ.* Tum quia Justus potest mereri alijs remissionem peccati, justificationem, & alias gratias. Atqui non meretur de condigno. Ergo de congruo. Major & Minor inferius probabuntur. Itaque Meritum condignum est, quod adæquat præmium, sive adfit, sive non adfit promissio; hæc enim tantum requiritur ad meritum de condigno proximo, & in actu secundo: Meritum verò de congruo est, quod est infra præmiū, sive adfit promissio ad præmium excedens, uti verè adest actui contritionis in ordine ad primam gratiam sanctificantem & remissionem peccatorum, sive non adfit. Licet autem deficiat ab æqualitate, habet tamen aliquam proportionatam dignitatem. Ita Justus in gratia constitutus operibus supernaturalibus condignè meretur gratiam & vitam æternam; quia bonitas illorum operum adæquat præstantiam illorum præmiorum, præsertim adjunctis Christi meritis infinitis. At si peccator aliquid boni faciat, non meretur condignè gloriam cælestem ob defectum gratiæ sanctificantis, unde valor operum præcipue descendit; decet tamen divinam Liberalitatem & Beneficentiam, ut respectu talis operis plura auxilia gratiæ & mediæ salutis impertiantur; unde experientia constat, peccatores elemosynis gratiam penitentiae impetrasse. Non obstat merito condigno, quod Deus ultra condignum remuneretur, uti multi Theologi docent ex illo Luc. 6. v. 38. *Mensuram bonam & confertam & cõagulatam & superfluentem dabunt in sinum vestrum; quia hic excessus præmij est gratuitus, & eo dempto per abstractionem, reliquum præmium est æquale merito.* Unde colligere licet, allatam definitionem meriti de condigno accommodari posse merito congruo si particulas illas in gratia tollas.

XI. *Doctrina undecima.* Præmia, quæ homo apud Deum condignè vel congruè meretur, sunt duplicia; nimirum temporalia & spiritualia. Temporalia promissit Deus Psal. 33. v. 11. *Inquirentes Dominum non minuentur omni bono, id est, nihil ipsis deerit.* Matth. 19. v. 29. *qui reliquerit domum, vel patrem &c. centuplum accipiet, & vitam æternam possidebit.* Luc. 18. v. 30. *Multò plura recipiet in hoc tempore, & in seculo venturo vitam æternam, quæ tamen promissiones cum tacitâ conditione intelli-*

gendæ sunt; si bona temporalia expendant salutem animæ, alioquin præstat illis carere. Multi etiam Theologi negant, bona temporalia cadere sub merito condignum non defectu valoris, quasi bona opera non adæquent eorum pretium, cum multò præstantioribus bonis spiritualibus adæquentur, sed quia Deus jam alia sufficientia bona illis destinavit, quibus eorum valor exhiberitur; unde malunt illa appellare additamenta gratuita; quæstio est de nomine & exigui momenti.

XII. *Doctrina duodecima.* Spiritualia præmia sunt triplicia, nempe Actualis Gratia, Habitualis, & Cælestis gloria. Ita omnes. Quod ad Gratiam actualem attinet, distinguendæ sunt quatuor ejus species. 1. vocatur *Inchoativa*, quæ primum actum supernaturalem excitat. Ista non cadit sub meritum ullum etiam congruum, sed pure gratis datur à DEO, ut docet Tridentinum Sess. 6. c. 5. & est receptum axioma Patrum *principium meriti non cadit sub meritum.* 2. *Continuativa*, quæ ad sequentia opera impellit. Ista cadit sub meritum congruum, sed non condignum, ut patet experientia multorum Sanctorum, qui pluribus annis innocenter & piè transactis tamen permisi sunt cadere in gravia peccata, ut David, Petrus &c. consequenter, aliquando carverunt efficaci gratiâ, quam Deus non subtraxisset si eam condignè meriti fuissent. 3. *Reparativa*, quæ ad gratiam peccato perditam penitentia resuperandam instigat. Ista non cadit sub meritum condignum; hoc est, nullus Justus condignè mereri potest, ut, si quando in peccatum mortale incidet, per penitentiam resurgat; quia tale meritum esset frustraneum, nec unquam suo præmiò potiri posset, siquidem per subsequens peccatum mortale omne meritum extinguir. De reliquo certum est, justum orando impetrare posse gratiam penitentiae, si quando incidit in mortale, ut pulchro exemplo ostendit Baronius Tom. 5. An. 424. num. 3. An autem etiam mereri congruo? quæstio est de nomine, utrum idem sit mereri de congruo, ac impetrare, quod negant aliqui: alij affirmant, res non magni est momenti. 4. *Terminativa*, quæ finalem perseverantiam tribuit, & gratiam usque ad mortem conservat. Hæc etiam non cadit sub meritum condignum Est de fide ex Conc. Trident. Sess. 6. can. 16. *si quis magnum illud usque, ad finem perseverantia donum se habiturum absolutâ & infallibili certitudine dixerit; nisi hoc ex speciali revelatione didicerit, anathema sit.* Constat etiam experientia, nonnullos vitam piè traductam malo sine clausisse in desperatione, vel superbia. Videatur Tanner Tom. 2. disp. 6. q. 6. a. n. 225. ubi doctrinam hanc ex Scripturâ, Patribus, & ratione confirmat; Ultrum autem saltem de congruo mereri possimus, ut nonnulli volunt, aut solum assiduis precibus impetrare, sicuti plerisque alijs placet, quæstio est de nomine, & diversâ acceptione illius meriti, ut paulò ante diximus. Videatur cit. Author. n. 228.

XIII. *Doctrina decima tertia.* Quod ad Gratiam Habitualement & Gloriam cælestem attinet, Primæ harum gratiæ habitualis acquisitio non cadit sub meritum condignum (hoc enim jam supponit gratiam acquisitam) sed congruum. Ita omnes. Nam præviæ dispositiones eam congruè merentur, teste D. Augustino epist. 105. cit. ubi ait;

Neque ipsa remissio sine merito est, si fides hanc impetrat, neque enim nullum est meritum fidei, quâ fide ille dicebat: Deus propitius esto mihi peccatori, & descende justificatus. Idem intelligendum de alijs dispositionibus doloris, amoris &c. Augmentum verò gratiæ sanctificantis cadit sub meritum juxta decisionem Trident. Sess. 6. can. 32. ubi anathema dicitur ei, qui negaverit, justificatum bonis operibus mereri augmentum gratiæ. Ratio est, quia opus hominis iusti potest habere omnes conditiones ad meritum requisitas, nempe libertatem; honestatem &c. De gloria Cœlesti supra jam diximus Controv. 57. §. 4. eam cadere sub meritum condignum. Confirmatur hic obiter. Gratia est semen gloriæ, & dignificat opera hominis iusti supernaturalia, hoc ipso, quod faciat ea opera Filij & Amici DEI. Ergo &c. Probatur Antecedens, quia opera Filij Dei merentur hæreditatem paternam; & opera Amici Dei vel maxime merentur conspectum Amici. Utrum homo etiam primam gloriâ mereri possit per actum illum, quò extra Sacramentum ultimam ad gratiam habitualem disponitur, Scholasticis relinquimus.

XIV. Doctrina decima quarta. Quilibet actus supernaturalis bonus & liber iusti, est meritorius augmenti Gratia & gloriæ. Ita D. Thomas 1. 2. q. 114. a. 8. ad 3. ubi ait: quolibet actu meritorio meretur homo augmentum gratiæ, sicuti & gratiæ consummationem, quæ est vita æterna. Item Scotus Dist. 14. & 22. q. 2. quos Scholarum coriphæos communiter sequuntur cæteri Theologi contra M. Bannez. 2. 2. q. 24. a. 6. docentem, non intendi gratiam, nisi per actus intensiores ipsâ. Probatur doctrina nostra 1. ex Scriptura. 1. ad Corinth. 3. v. 8. Unusquisque autem propriam mercedem accipiet secundum suum laborem. Et infra v. 13. & 14. Unusquisque opus manifestum erit: & unusquisque opus, quale sit, ignis probabit. Si cuius opus manserit, quod superadificavit, mercedem accipiet. Ex quibus verbis sic ratiocinari possumus: omnia opera in iudicio probata & mansura accipient mercedem. Sed opera remissa in iudicio probabuntur & remanebunt; sunt quippe argentum, aurum, gemma. Ergo mercedem accipient. Probatur 2. ex Trid. Sess. 6. c. 16. & can. 24. ubi sine ullâ limitatione definitur, iustum mereri augmentum gratiæ per bona opera; quæ verba sine evidenti ratione vel auctoritate Scripturæ aut Conciliorum non debent detorqueri ad opus sub tali & tali intentione. Plura S. Scripturæ & Patrum testimonia afferit Arriaga Disp. 51. de augmento Iustif. Sect. 2. Probatur 3. ratione. Tum quia DEUS non tantum punit peccatum gravissimum & intensissimum, sed etiam levius quoddam ac remissum. Ergo etiam præmia non tantum opera intensissima, sed etiam remissiora. Tum etiam quia universim novis facinoribus nova debentur; & verò etiam nova dantur præmia. Cum ergo Deus multò liberalior magisque munificus sit, quàm homines, utique novis quibusvis operibus bonis, (esto æqualia prioribus non sint, aut etiam remissiora) debitorem se agnoscat, & verò se etiam exhibebit. Argumenta, quibus nititur Bannez, ex Philosophia petita & absque robore sunt.

Videatur Arriaga loc. cit.

✠:o: IHS. :o:✠

PARS POSTERIOR.

ERRORES HAERETICORUM.

XV. Error primus est Michaëlis Baij, qui propositione 16. asserere fuit ausus, sufficere ad meritum condignum vitæ æternæ obedire divinæ legi, etsi obediens non existat in gratia. Probat, 1. Matth. 19. v. 17. ait Christus: si vis ad vitam ingredi, serva mandata; non autem dicit, si vis ad vitam ingredi, cura ut adopteris in filium; 2. DEUS non accipit personas, sed gloriam & honorem tribuit omni operanti bonum. 3. Opus malum ex natura sua meretur pœnam. Ergo & bonum meretur præmium.

XVI. Error iste damnatus fuit in Bulla Pij V. & Gregorij XIII. Nam ex Sac. Scriptura constat, meritum ita fundari in amicitia cum Deo, ut simul ac Deum aliquis offendit, amittat omnia merita Ezech. 18. v. 24. Si autem avertit se iustus à iustitiâ suâ, & fecerit iniquitatem, omnes iustitiæ eius non recognoscantur. At si merita non penderent à statu, & qualitate personæ, sed à solâ obedientiâ legis, non deberet is, qui Deum offendit, amittere bona opera per obedientiam Legis antea parata; sicuti qui laborat in vinea alicujus mercede conductus non perdit mercedem suam, si fortè inimicus fiat Domini vineæ; siquidem meritum illud non in amicitia, sed in solo opere & labore fundatur.

XVII. Respond. ad 1. Scripturam aliter ad infideles: aliter ad fideles loqui, ut advertit S. Augustinus L. de natura & grat. apud illos fidem & baptismum prædicare: apud hos opera bona & obedientiam Legis commendare; in quem posteriorem sensum intelligendus est Christus loco cit. & Ecclesiast. c. 15. v. 15. ajens si volueris mandata servare, conservabunt te. Ad 2. acceptationem personarum esse vitium contrarium Iustitiæ, non Misericordiæ & Liberalitati; quam Deus exercet antecedenter ad opera bona. Adhæc accipere personam non esse attendere ad quamvis qualitatem personæ, sed ad eam, quæ ad causam nihil pertinet; unde si iudex præmia distributurus dignitatem personæ observet, non sit acceptator personarum; quia ex ipsa dignitate meritum dependet. Quare Deus nec ut Princeps, nec ut iudex accusari potest acceptationis personarum, dum vel majorem gratiam liberaliter tribuit huic, quàm illi, vel majus præmium & gloriam habenti majorem dignitatem ex gratia intensiore. Ad 3. facilius esse peccare, quàm bene agere; & ideo ad puniendum sufficit libertas arbitrij; ad bonum opus autem requiritur gratia. Insuper ut peccato debeat pœna, nulla promissio est necessaria; etenim qui lædit alterum, iustitiâ violat, & ideo ex iustitiâ satisfacere tenetur, etiamsi nulla interveniat promissio. At verò ut bono operi debeat merces ex iustitiâ, oportet intercedere pactum, quia ut diximus, non tenetur unus alterius obsequium acceptare, nisi conventio intercesserit. DEUS autem non promittit mercedem vitæ æternæ nisi per Christi gratiam renatis & adoptatis, ut passim Script. testatur.

XVIII. Dicit aliquis. Si meritum non penderet à solâ obedientiâ legis, sed à statu & qualitate per-

tate personæ ; sequitur etiam plus præmij pro æquali opere accipere cum, qui est ratione status gratiæ sanctior, seu plures habet gratiæ gradus, quam accipiat is, qui est minus sanctus. Consequens videtur absurdum, & contra sensum communem. Nam sequeretur, si quis valde Sanctus in fine vitæ eliceret actum tenuissimum meritorium, quod per illum actum tantum præmij consequeretur, quanta erat tota Sanctitas præcedens, quia à quovis gradu illius sanctitatis dignificaretur ad novum gradum gratiæ & sanctitatis. Respond. hanc difficultatem spectare ad Scholasticos, quorum plerique cum S. Thoma in L. 2. Dist. 29. q. 1. a. 4. concedunt sequelam, & negant Minorem. Probationis itidem negant sequelam. Nam gratia præcedens actum non dignificat istum ad majus præmium secundum proportionem Arithmeticam, sed secundum Geometricam majoris ad minus, ut pluribus idem in materia de gratia ostendunt.

XIX. *Error secundus est, vitam æternam non posse deberi, ut hæreditatem & mercedem. Ita ex mente Lutheranorum Gerhardus L. 2. Parte 3. fol. 828. Et ex mente Calvinistarum Amesius Tom. 4. L. 7. fol. 200. ubi ait, hanc esse unam ex præcipuis profunditatibus Satanae, quarum sit mentio Apoc. 2. v. 24. Probationes istorum non sunt aliæ, quam meræ calumniæ. Contra promissionem tamen à nobis requisitam possunt hæc obijci. 1. Peccatum mortale pœnam æternam meretur, etiamsi non accedat pactum. Ergo & bonum opus meretur gloriam, etsi non adsit promissio. 2. Promissio Dei est extrinseca operi. Ergo non facit, ut sit meritorium, sicuti neque ut sit bonum. 3. Absque ullâ promissione & filius per debitam obedientiam Patri dignè meretur hæreditatem : & subditus gratiam per obsequia Principi præstita : & civis dignitatem publicam per labores Reipubl. impensos. Ergo & Justus per debitum cultum DEO exhibitum absque ullâ promissione promereri possunt vitam æternam, ut filij hæreditatem Patris, ut subditi Principis gratiam, ut cæli Cives publicam laudem & honorem virtuti debitum. 4. Si Deus ex promissione seu pacto tenetur homini vitam æternam dare propter merita exhibitâ, sequitur intervenire veram justitiam, & Deum homini obligari. Consequens non potest dici. Ergo &c.*

XX. *Errorem hunc rejicit Tridentinum Sess. 6. c. 16. decernens, vitam æternam proponendam esse fidelibus, & tanquam gratiam (hæreditatem) Filij Dei per Christum misericorditer promissam, & tanquam mercedem bonis operibus à Deo justè fideliterque reddendam. Nam cum simus omnes conditione servi & mancipia Dei, non posset esse justitia inter nos & Deum, nisi ipse liberali conventionione operibus nostris alioquin debitis, etiamsi nulla merces ipsis reddenda esset, præmiuui constituere voluisset. Unde pulchrè S. August. Serm. 3. de verbis Domini: ò magna bonitas DEI, cui cum pro conditione reddere debeamus obsequia ut servi Domino, famuli Deo, subjecti Potenti, mancipia Redemptori, placet, ut amicitiarum nobis præmia promittat. Videri potest Bellarm. loc. cit. L. 5. de Justif. capit. 15.*

XXI. Respond. Ad 1. Negando consequentiam, quia in posteriori casu homo acquirit jus ad bona divina, non in priori. Ad hæc creatura est essentialiter serva Dei. Ergo magis est proportionata ad incurrendum reatum pœnæ, quam ad ob-

tinendam filiationem Dei. Ergo facilius est, & minus requiritur ad inducendum reatum pœnæ, quam filiationem Dei. Ad 2. Promissionem non tribuere operi dignitatem, at tamen ipsam rationem meriti in eo complere; quatenus facit, ut operans habeat jus in præmium, quod alias non haberet. Unde bene advertit Tanner D. 6. q. 6. cit. n. 60. non dicendum, opera nostra mereri apud Deum vitam æternam, seclusâ promissione, sed habere tantum condignitatem ad vitam æternam, & huic secundum proportionem mediij ad finem esse proportionata. Ad 3. Negando consequentiam. Tum quia omnia nostra obsequia plurimis alijs & strictissimis titulis sunt debita DEO, ut idcirco nullo debito nec gratitudinis quidem remunerari illa teneatur; siquidem ipsa exhibitio obsequij est magis donum DEI, quam meritum nostrum, cum in ratione condigni tota pendeat à gratia liberaliter nobis collata. Tum quia nostris obsequijs nihil utilitatis accrescit Deo, sicuti ex obsequijs unius hominis accrescit alteri, ut proinde præcisâ promissione, nullo debito Deus ea remunerari teneatur, sicuti unus homo saltem debito gratitudinis propter utilitatem inde acceptam remunerari alterius hominis obsequia tenetur.

In 4. & ultimo argumento continetur gravissima difficultas. Utrum inter Deum & hominem dari possit vera Justitia Commutativa : & ille huic propriè obligari ? affirmant Thomistæ, Bellarm. Suarez, Valentia, Mendoza, Arriaga Tom. 1. de Deo D. 30. & 31. & Tom. 6. de Incarn. D. 11. 12. & 13. atque alij multi apud hos relati. Nitentur maxime hoc argumento. Ille obligatus est ex justitia ad aliquid faciendum vel omittendum, qui ejus omissione committit injustitiam. Atqui Deus non acceptando merita aut non reddendo, quod promissit bonis operibus, committeret injustitiam. Ergo &c. Major patet. Minorem sumunt ex S. Script. ad Hebr. 6. v. 10. non enim est injustus DEUS, ut obliviscatur operis vestri. q. d. si oblivisceretur, injustus foret, ut apertis verbis asserit S. August. L. 4. contra Julian. c. 3. Deus ipse non injustus, quod absit, si ad ejus regnum non admittatur justus. Negant Durandus, Valq. Amicus, Lugo, Esparza & alij Recentiores, rati absque imperfectione & imminutione perfectissimi dominij non posse Deum obligari homini. Quare ajunt, promissionem Dei esse formaliter ipsam Fidelitatem, & necessitatem inducere metaphysicam, nec posse conjungi cum negatione rei promissæ : adeoque non esse voluntatem se obligandi ad alium actum reflexum, quo dicat Deus : quia hoc promisi, & turpe est verba non conformare factis, ideo faciam : sed esse voluntatem faciendi aliquid in favorem promissarij, & hoc ipsum revelandi ante executionem illius voluntatis, quæ revelatio fundat in homine promissario certam spem futuri eventus &c. Decisio hujus litis ad Theologiam Scholasticam spectat, in quâ affirmativam sententiam secutus sum, & eandem hic ut communiorem suppono. Videri potest Disputatio mea de Incarnatione Friburgi Brisgoiæ anno 1661. impressa à fol. 304.

XXIII. Porro quæ Amesius loc. cit. ex Durando asserit, & insolenter buccinat, à communi & verissima Theologorum sententia exploduntur; quia æquè meritis Christi, ac nostris advertantur. Quamvis igitur absolute loquendo homo etiam

etiam hypostaticè subsistens aliquid à Deo exigere nequeat, cum omnia ipsius sint, tamen posità huius volitione & pacto, quò non vult opera nostra à nobis gratis, sed mercedem reddere juxta eorum proportionem, verissimè hanc mercedem ab eodem requirere possumus; ita ut illa opera ex iustitia remuneretur.

XXIV. *Error tertius.* Non dari meritum aliud de Condigno: aliud de Congruo. Ita Hæretici communiter, ex quibus Amesius fol. 196. ait: doctrinam hanc Pontificiorum de merito duplici nec veram esse, nec Theologicam dicendam; quia totam Theologiam evertit. Error iste abundè rejectus est in ijs, quæ hætenus diximus. Et quamvis S. Scriptura Patres & Concilia non meminerint apertè meriti sub his titulis: *de Condigno, & de Congruo*, re ipsà tamen utrumque expresserunt, ut supra jam diximus, idque clarè perspeximus. Amesij Calumniæ & cavillationes non sunt curandæ, nec dignæ, quibus refutandis amplius immoremur.

CONTROVERS. LIX.

DE AETERNA HOMINUM
Prædestinatione, & Reprobatione.

Materia hæc affinis est præcedentibus de Gratia, de Iustificatione, de Operibus bonis, & horum meritis, ideoque his, utpote à quibus quàm maximè dependet, subnectenda; cum non minùs in illa, quàm in his gravissimè à veritate aberrant Hæretici tam antiqui, quàm nostrates, quorum erroribus refutandis unicè intendemus, ampliorem atque exactiorem tractationè Scholasticis relinquentes, cum quibus hanc ipsam materiam de æterna hominum prædestinatione sat fusè explicatam vulgari in Disputatione Lucernæ Anno 1651. impressa.

PARS PRIOR.

DOCTRINAE CATHOLICORUM.

I. Prædestinationis vox dupliciter ab Ecclesiasticis Scriptoribus accipi solet. 1. latè & generatim, pro quavis ordinatione divina, prout extendit se ad omnia, quæ Deus ab æterno statuit; quo sensu Concilium Valentinum sub Lothario III. ait: *constitemur prædestinationem electorum ad vitam, & prædestinationem impiorum ad mortem.* 2. Strictè & speciatim pro æternâ destinatione ad vitam & salutem, quò sensu communiter Concilia & Patres ac Scholastici loquuntur, quoties hoc prædestinationis nomine absolute utuntur, quod & nos in præsentī faciemus, sit igitur.

II. *Doctrina prima.* Prædestinatio est notitia Dei practica, quâ aliquæ creaturæ rationales efficaciter ordinantur ad vitam æternam per media consequendam. Hæc definitio non differt ab ista S. Augustini L. de bono persever. c. 4. *Est præscientia & præparatio beneficiorum DEI, quibus certissimè liberantur, quicquid liberatur.* Item ab ista D.

Thomæ 1. P. q. 23. a. 1. *Est ratio transmissionis creaturæ rationalis in vitam æternam.* Dicitur in nostra definitione 1. *notitia practica*, ut indicetur, ad prædestinationem inprimis actum intellectus concurrere (qui est iudicium quoddam practicum libero voluntatis actû approbatum, ideoque scientia approbationis appellatum) tam de beatitudine homini & Angelo conferenda, quàm de medijs ad eam conducentibus. Dicitur 2. *creatura rationales*, ut indicetur objectum seu subjectum Cui, nempe Angelus & Homo; hienim soli ordinari possunt ad vitam æternam. Dicitur 3. *efficaciter ordinantur*, ut indicetur prædestinationem supponere non tantum scientiam simplicis intelligentiæ, quâ DEUS possibilia omnia, quâ talia, cognoscit, sed etiam Mediam seu Conditionaliū, quâ novit DEUS, quid sub quavis hypothesi sit futurum; quia prædestinatio est efficax & infallibilis, adeoque circa media efficacia; hanc autem efficaciam, & speciale per istam DEI auxilium ac beneficium absque scientiâ Media explicari non posse, communiter docent Societatis nostræ Doctores. Dicitur 4. *ad vitam æternam per media consequendam*, ut indicetur terminus prædestinationis. Ex definitione sic explicatâ duo colliguntur. *Primum.* Prædestinationem præter actum intellectus, involvere etiam actum voluntatis, quò Deus efficaciter velit quosdam ad beatitudinè perducere, & iisdem media ad finem obtinendum subministrare: atque utrumque hunc actum tam intellectus quàm voluntatis spectare ad rationem prædestinationis, illum tamen magis principaliter, quàm istum, ut tradit S. Thomas 1. P. q. 23. a. 3. cæterique Theologi. Nam Prædestinatio est maximum beneficium DEI. Sed sola scientia non est beneficium, ut per se patet. Ergo illa sola non est Prædestinatio. Ergo includere debet voluntatis actum; imò hic actus, quia formaliter prædestinatum à reprobo discernit, ac formale beneficium præstat, idcirco sæpe de eo quasi solo aut potissimo actû Prædestinationis loquuntur Authores, cum tamen reverà minùs principalis sit, quàm actus intellectus inquirens & ordinans media ad salutem. *Secundum.* Terminum Prædestinationis nec solam gloriam esse, nec solam gratiam, sed utrumque simul; Nam hichabet locum illud axioma Aristotelis: *ubi unum est propter aliud, ibi est unum.* Arqui prædestinatio ad gratiam est propter gloriam: & prædestinatio ad gloriam est propter gratiam. Ergo completa prædestinatio utrumque terminum complectitur.

III. *Doctrina secunda.* Datur in DEO Beneplaciti voluntas, quâ vult omnes homines salvos fieri. Ita omnes Catholici ex infinitis prope Scripturæ locis. Sufficiat nobis unicus, isque clarissimus 1. ad Timoth. 2. v. 1. ubi Apostolus sic loquitur: *Obsecro igitur primum omnium fieri obsecrationes orationes, postulationes, gratiarum actiones pro omnibus hominibus; hoc anim bonum & acceptum est coram DEO, qui vult omnes homines salvos fieri & ad agnitionem veritatis venire.* Et infra v. 5. *JESUS Christus, qui dedit semetipsum pro omnibus nobis, Accedunt S. S. P. P. quos copiosè adducit Fasolus in 1. P. Q. 19. a. 6. à num. 3. unus omnium loco sit S. Chrysol. nobilis S. Pauli Interpres, qui juxta sensum sententiæ nostræ homil. 7. ita Scribit: Imitare Deum tuum; si omnes ille vult salvos fieri, illius & tu concede voluntati; subditque inferius: hoc modo Paulum induxisse nos ad orandum pro Gentilibus & Hæreticis, & pro cunctis hominibus, illorumque.*